

Abstrakt

Pozornost studia fluvialně-morfologických procesů je v současnosti spojena s hodnocením hydromorfologického stavu vodních toků a návrhy revitalizačních opatření. Nezbytným předpokladem hodnocení aktuálního hydromorfologického stavu vodních toků je stanovit pro jednotlivé typy vodních toků referenční podmínky, které slouží jako srovnávací prvek a představují cílový stav revitalizačních opatření. Cílem předkládané práce je pomocí stanovení typů vodních toků a vývoje metodického přístupu REFCON pro stanovení referenčních lokalit a záznam charakteristik referenčního stavu popsat typově specifické hydromorfologické referenční podmínky vodních toků na území ČR. Přístup pro stanovení referenčních lokalit je založen na splnění kritérií minimálního antropogenního vlivu, která jsou posuzována na základě distančních dat a následně ověřena terénním průzkumem. Parametry nadmořská výška, sinusita a sklon údolí pro rozřazení úseků vodních toků do typů byly vybrány na základě výsledků statistických metod aplikovaných na 3197 úseků vodních toků na území ČR. Rozřazení úseků vodních toků do 9 typů bylo validováno terénním průzkumem ve 44 lokalitách. V 16 referenčních lokalitách byl proveden detailní záznam a zaměření charakteristik přirozeného chování vodních toků, které sloužily jako podklad pro vytvoření popisu typově specifických referenčních podmínek. Rozřazení vodních toků ČR do typů prokázalo významnou odlišnost chování vodních toků v podmínkách České vysočiny a flyšového pásma Západních Karpat. Výsledky terénních průzkumů a měření v referenčních lokalitách potvrzují, že hranice prahových hodnot posuzovaných charakteristik typů vodních toků není vždy ostrá. Referenční podmínky je proto třeba stanovovat jako sadu charakteristik nebo podmínek daného typu. Variabilita charakteristik a tedy vnitřní variabilita typu vodního toku je do značné míry ovlivněna velikostí (řádem) vodního toku i litologií. Oddělené posuzování charakteristik nebo jejich prahových hodnot může zkreslit celkovou interpretaci referenčních podmínek. Předkládané typově specifické referenční podmínky byly stanoveny pro fyzicko-geografické podmínky vodních toků v ČR a lze je použít k hodnocení hydromorfologického stavu vodních toků i jako cílový stav revitalizačních opatření. Vytvořený metodický přístup umožňuje uživateli provést individuální stanovení lokálních/regionálních referenčních podmínek pro daný vodní tok na základě reálných dat získaných terénním průzkumem.